

Sesida dals

Communitgà ils

Protocol nr.

5 da december 2022

7 da december 2022

928/2022

Dumonda Kaiser

concernent il diplom e la finanziaziun dal rom d'instrucziun rumantsch sin il stgalim secundar I

Resposta da la Regenza

En il chantun Grischun na pon ins betg discurre d'ina mancanza qualitativa da persunas d'instrucziun. 99,8 % da las persunas d'instrucziun che dattan scola han ina scolaziun pedagogica renconuschida. Las persunas d'instrucziun che na possedan betg in diplom renconuschì per il stgalim respectiv u che n'han betg la qualificaziun professiunala specifica, sco er las persunas d'instrucziun senza diplom pedagogic dovran ina permissiun da dar scola da l'Uffizi per la scola populara ed il sport (USS).

Tar la dumonda 1: Ina cunvegna tranter il Grischun e Turitg u auters chantuns davart la finanziaziun dal studi dal rom rumantsch per il stgalim secundar I n'exista betg. Subvenziunads vegnan las Grischunas ed ils Grischuns che studegian a scolass autas spezialisadas extrachantunals ed ad universitads sur la Cunvegna interchantunala davart las scolass autas spezialisadas dals 12 da zercladur 2003 (CSAS) sco er sur la Cunvegna interchantunala davart las universitads dals 27 da zercladur 2019 (CIU). Il chantun Grischun è sa participà a tuttass duas cunvegness. Questass duas cunvegness reglan ils medems dretgs d'access per tut las studentass ed ils students extrachantunals a las instituziuns menziunadas. Ils chantuns ch'èn responsabels per las studentass ed ils students pajan ina contribuziun per persuna ch'è vegnida fixada da la CDEP resp. da sia conferenza respectiva dals chantuns da cunvegna.

Tar las dumondas 2 e 3: Cun il conclus dals 24 da november 2020 (prot. nr. 979/2020) concernent il studi da master «Stgalim secundar I» sin basa d'in bachelor spezialisà ha la Regenza dal chantun Grischun incumbensà la Scola auta da pedagogia dal Grischun (SAPGR) da sviluppar ina purschida grischuna permanenta per la scolaziun da persunas d'instrucziun per il stgalim secundar I. Sa

basond sin conclus da la Regenza porscha la SAPGR da nov dus studis per il stgalim secundar I, numnadamain in studi da master «Stgalim secundar I» per personas d'instrucziun da la scola primara sco er in studi da master «Stgalim secundar I» per personas cun in bachelor spezialisà (p.ex. en rumantsch, talian, istorgia e.u.v.). Grazia a l'extensiuin da l'incarica da basa da la SAPGR vegnan scoladas en il chantun Grischun en il futur personas d'instrucziun per tut ils stgalims da la scola populara. En l'incarica da prestaziun a la SAPGR ha la Regenza fixà, ch'ins stoppia promover vinavant la scolaziun plurilingua ed en general resguardar ils aspects culturals da la plurilinguitad chantunala. La scolaziun da personal d'instrucziun qualifitgà per il stgalim secundar I en tut las regiuns linguisticas vegn sustegnida tras purschidas en las trais linguas chantunalas.

En connex cun la finamira da la Regenza 5 «Trair a niz la diversitad culturala e linguistica dal chantun Grischun sco schanza» dal program da la Regenza 2021–2024 ha la Regenza prendì enconuschientscha cun ses conclus dals 2 da favrer 2021 (prot. nr. 85/2021) d'in catalog da mesiras che pretenda tranter auter ina «strategia per recrutar personas d'instrucziun da lingua rumantscha e taliana» (mesira 2.1), la «promoziun da l'instrucziun en las linguas chantunalas sco emprima e sco segunda lingua a scolas medias, a scolas autas spezialisadas ed a scolas spezialisadas superiuras» (mesira 2.2) sco er la «sensibilisaziun da la scola per ils avantatgs da la plurilinguitad» (mesira 2.13). La SAPGR è vegnida incumbensada d'elavurar ina strategia da lunga vista per recrutar studentas e students rumantschs e talians, per ch'i stettia a disposiziun en l'avegnir avunda personal d'instrucziun qualifitgà. Las mesiras 2.2 e 2.13 vegnan medemamain realisadas ensemen cun la SAPGR sco er integrond las instituziuns che porschan ina scolaziun terziara e las scolas medias, ed ellas cuntegnan supplementarmain l'elavuraziun d'in concept general cun indicaziuns davart la realisabladad d'in «Center da linguas». Pass per pass vegn ultra da quai etablì e sviluppà vinavant in certificat da lingua per ils singuls idioms rumantschs. Cumenzà vegni cun in tal per il sursilvan e per il vallader.

En num da la Regenza

Il president:

Il chancelier:

Marcus Caduff

e.sub. C. Hartmann Lütscher